

Kwetsbaar! Afl. 16

Voiceover: Werk: dat betekent niet alleen je eigen boterham verdienen, maar ook jezelf ontwikkelen en andere mensen ontmoeten. Werk is zo belangrijk, want werken is meedoen. In deze podcast hoor je het geluid van MidZuid, het sociaal werkbedrijf van de regio Dongemond. Peter Volkers, commercieel manager, praat met werkgevers, partners en medewerkers over allerlei onderwerpen die betrekking hebben op mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Peter Volkers: Vandaag mogen we twee gasten verwelkomen, in de personen van de twee wethouders Anneloes van Hunnik, wethouder in de gemeente Altena, en Willem-Jan van der Zanden, wethouder in Oosterhout. Beiden zijn ook lid van het bestuur van MidZuid. We gaan praten over hun ervaringen en verbinding met MidZuid. Welkom Anneloes en Willem-Jan.

Anneloes van Hunnik: Goedemorgen.

Willem-Jan van der Zanden: Goedemorgen.

Peter Volkers: Ik wil eerst eens wat te weten zien te komen over jullie, met name over jullie als persoon. Deze podcast heet Kwetsbaar. Volgen jullie hem ook?

Anneloes van Hunnik: Zeker.

Willem-Jan van der Zanden: Ik heb er al een aantal afleveringen van gehoord. Een aantal moet ik nog.

Peter Volkers: Wat vinden jullie ervan?

Willem-Jan van der Zanden: Het is heel interessant om de verschillende aspecten te horen waar MidZuid mee te maken heeft, ook in verhalen van mensen. Dat is allemaal heel divers en dat is mooi.

Anneloes van Hunnik: Zeker. Wat ik daarop zou willen aanvullen, is dat ik het ook zo mooi vind dat het daarmee voor iedereen zichtbaar wordt wat MidZuid allemaal doet.

Peter Volkers: Klopt. Het is een beetje ontstaan uit het vertellen van verhalen, omdat dat veel meer leeft dan allerlei abstracte cijfers, getallen of andere publicaties die we hebben. Zo proberen we het een en ander te doen. Gelijk daaraan gekoppeld, zijn jullie zelf ook kwetsbaar?

Kwetsbaar! Afl. 16

Anneloes van Hunnik: Ja. Ik denk dat iedereen kwetsbaar is. Je stelt deze vraag en waar ik meteen aan moet denken is het volgende. Van de week had ik een avond. Dat ging over schuldhulpverlening. Daar werd de vraag gesteld: vraag je zelf wel eens hulp en doe je dat dan liever aan een bekende of een onbekende? Dat was een moment waarop ik me realiseerde: het is eigenlijk heel erg ingewikkeld om hulp te vragen, terwijl juist dat vaak het leven zoveel makkelijker maakt. Ik denk dat dat ook heel mooi laat zien hoe kwetsbaar we eigenlijk allemaal zijn.

Willem-Jan van der Zanden: Iedereen kan denk ik in zijn leven in een kwetsbare situatie terechtkomen, ook zonder dat je daar iets aan kan doen. Ik denk dat we ons dat allemaal heel erg goed moeten beseffen. Je kunt ook een keer aan de andere kant van de streep komen te staan.

Peter Volkers: Kwetsbaar is ook een heel ruim begrip. Wat betekent werk voor jullie zelf?

Willem-Jan van der Zanden: Werk is natuurlijk een belangrijke invulling van je leven en ik denk een deel van wat je bent. Dat je iets doet waarvan je het idee hebt: ik draag wat bij aan de samenleving. Ik haal daar plezier uit. Ik voel me gewaardeerd als lid van de samenleving door wat ik doe.

Anneloes van Hunnik: Vooral die waardering, denk ik. Je ziet er mensen. Je ontmoet mensen. Er ontstaan vriendschappen. Je draagt iets bij. Ik vind zelf humor altijd heel belangrijk. Er moet hard gewerkt worden, maar ik werk zelf een stuk harder als het ook gezellig is met elkaar, dus dat je die verbinding kan maken. Ik weet niet hoe jij dat ziet, Willem-Jan, maar dat voegt voor mij ook echt iets toe aan het leven.

Willem-Jan van der Zanden: Absoluut. Ik heb natuurlijk lang voor de klas gestaan. Dan weet je dat ook. Als de sfeer gezellig en goed is, loopt zo'n groep leerlingen een stuk lekkerder. Het is heel herkenbaar wat jij zegt.

Peter Volkers: Dat is bij teamvorming ook zo. Sfeer is altijd heel belangrijk. Dat wordt vaak onderschat. Er wordt heel vaak gezegd: mooi, dan kunnen ze inkomen verdienen, maar het sociale aspect en de sociale contacten is eigenlijk altijd onderbelicht geweest en eigenlijk veel belangrijker voor die mensen. Het gevoel erbij te horen. Dat geldt voor onszelf natuurlijk ook. Willem-Jan, je zei net dat je docent bent geweest. Kun je iets vertellen over jouw achtergrond en werkervaring door de jaren heen?

Willem-Jan van der Zanden: Ik heb in Tilburg econometrie gestudeerd. Dat is een combinatiestudie van economie en wiskunde. Toen ben ik in het onderwijs

Kwetsbaar! Afl. 16

terechtgekomen, hier in Oosterhout op het Sint-Oelbertgymnasium. Daar ben ik zestien jaar met heel veel plezier docent wiskunde geweest. Gelijktijdig heb ik heel erg lang ook in de gemeenteraad gezeten namens GroenLinks. Na de verkiezingen van 2022 zijn we gaan deelnemen aan de coalitie en ben ik wethouder in deze mooie gemeente kunnen worden. Dat is een beetje mijn professionele achtergrond.

Peter Volkers: Heb je afscheid genomen van het onderwijs?

Willem-Jan van der Zanden: Ja.

Peter Volkers: Dat was nog te combineren met de gemeenteraad, maar als wethouder niet meer.

Willem-Jan van der Zanden: Nee, dan neem je afscheid. Dat was wel jammer, maar ik vond het een hele mooie kans die ik heb aangegrepen.

Peter Volkers: Blijf je het nog wel steeds volgen?

Willem-Jan van der Zanden: Ik blijf het onderwijs natuurlijk nog steeds volgen. Ik blijf toch ook een wiskundige.

Anneloes van Hunnik: Ik ben benieuwd of er dingen zijn die je meeneemt uit je ervaringen als docent die nu van pas komen in het werk wat je nu doet.

Willem-Jan van der Zanden: Op de middelbare school heb je al gauw vijf of zes klassen. Dat zijn 150 of 180 leerlingen. Dat zijn allemaal verschillende personen met verschillende karakters. Je leert met een hele grote diversiteit aan mensen omgaan. Dat heb je natuurlijk in de politiek ook. Het zijn allemaal verschillende mensen. Daar heb ik in die zin heel veel van geleerd.

Anneloes van Hunnik: Leuk.

Peter Volkers: Anneloes, jouw achtergrond.

Anneloes van Hunnik: Ik heb hiervoor gewerkt in de jeugdhulpverlening in allerlei verschillende vormen, met kinderen en jongeren die uit huis geplaatst zijn en ambulante hulpverlening vanuit het wijkteam en later ook vanuit een specialistisch team. Altijd wel vanuit de gedachte dat je zoveel mogelijk met het hele gezin systemisch aan de slag wil gaan. Dat betekent vooral dat ik investeerde in de

Kwetsbaar! Afl. 16

onderlinge relaties en gedrag wat vaak terugkomt. Dat noem je een patroon. Hoe kun je daarin een verandering aanbrengen? Dat is vaak heel ingewikkeld. We zijn dingen nu eenmaal zo gewend. We keken of we het daar een stukje makkelijker konden maken. Daarnaast was ik ook al politiek actief. Niet in Altena, maar in Provinciale Staten. Daar was ik fractievoorzitter van de GroenLinks-fractie. Nu ben ik wethouder in Altena.

Peter Volkers: Namens Progressief Altena?

Anneloes van Hunnik: Correct.

Peter Volkers: Die is ontstaan uit de fusie van gemeenten vier jaar terug?

Anneloes van Hunnik: In 2019 is is Altena één gemeente geworden. Progressief Altena heeft toen ook meegedaan. Dat is een lokale samenvoeging van GroenLinks, PvdA, D66 en mensen die lokaal lid zijn.

Peter Volkers: Je achtergrond zit in de jeugdhulpverlening. Helpt je dat ook bij jouw taak als wethouder nu? Wat voor portefeuille heb je?

Anneloes van Hunnik: Geen jeugd. Er zit heel veel bij mij in de portefeuille, dus ik probeer altijd grote brokken te maken en dan vertel ik vaak dat ik bestaanszekerheid, cultuur en natuur in mijn portefeuille heb. Wat ik heel leuk vind aan de portefeuille die ik nu heb, is dat beide werkervaringen weer terugkomen in wat ik nu doe. In de Provincie houd je je veel bezig met ruimtelijke ordening, natuur, stenen en de buitenruimte en in de jeugdhulpverlening met het sociaal domein. Dat komt nu heel mooi weer samen.

Peter Volkers: Willem-Jan, wat is jouw portefeuille?

Willem-Jan van der Zanden: Voor mij zijn het ook een aantal verschillende gebieden. Sociale zaken, afval, duurzaamheid, kunst en cultuur, inclusie en dierenwelzijn. Het is heel gevarieerd.

Peter Volkers: Ik hoor jullie niet zeggen dat jullie de Participatiewet in jullie takenpakket hebben. Dat staat wel op de website.

Willem-Jan van der Zanden: Dat is bij mij apart benoemd. Als ik het snel noem, zeg ik altijd dat het onder sociale zaken valt. Daar is de Participatiewet een onderdeel van. Het is maar net welke naam je eraan geeft.

Kwetsbaar! Afl. 16

Peter Volkers: Precies, want ik zag dat er in Altena geen sociale zaken is.

Anneloes van Hunnik: Nee, dat klopt. Elke gemeente bepaalt zelf welke portefeuilles ze verdelen en welke namen ze daaraan geven. Ik had kunnen zeggen: Participatiewet en Wmo, maar dat zijn nog best wel abstracte begrippen. Bestaanszekerheid is dat ook, maar met alle politieke gesprekken die worden gevoerd over dat onderwerp, hoop ik dat het iets duidelijker wordt waar ik me zoal mee bezig houd.

Peter Volkers: Dat is met name een terminologie die tijdens de verkiezingen tot stand gekomen is. Op een gegeven had iedereen het over bestaanszekerheid. Daarvoor ging het altijd over elementen daarvan.

Anneloes van Hunnik: Ja, zeker.

Peter Volkers: De Participatiewet wordt heel vaak genoemd. Als ik vraag wat het precies behelst, kunnen jullie daar dan kort een antwoord op geven?

Willem-Jan van der Zanden: Als je naar de wet gaat kijken, is het een wet die ervoor zorgt dat op het moment dat iemand geen andere bron van inkomsten meer heeft, op welke manier dan ook, hij dan bij de gemeente terecht kan voor een uitkering op basis van de Participatiewet. Het is echt een laatste vangnet voor mensen. Dat is het puur wettelijk gezien. In de gemeente Oosterhout maken we nu een beweging richting het gebied van bestaanszekerheid en kansengelijkheid. We gaan dat steeds breder zien en breder oppakken, buiten puur datgene wat heel formeel in de wet beschreven staat.

Peter Volkers: Iedereen leest in de pers allerlei berichten als: de Participatiewet is mislukt. Er wordt heel vaak lading aan gegeven door degenen die er vaak geen volledige kijk op hebben. Is dat naar jullie mening ook zo?

Anneloes van Hunnik: Er is nu een traject bezig vanuit het Rijk, Participatiewet in Balans, waarbij ze weer allerlei wijzigingen gaan aanbrengen in de Participatiewet. Het doel van de wet is dat zoveel mogelijk mensen gaan meedoen. Volgens mij is in basis dat doel alleen maar heel erg goed. Dat is ook waarom MidZuid zo'n mooi bedrijf is. Het is de vraag of de wetgeving die we nu hebben het makkelijker heeft gemaakt om te gaan meedoen of dat het alleen maar veel ingewikkelder is geworden. Ik denk dat we dingen ingewikkeld hebben gemaakt, dus ik hoop dat het Rijk daar een stap naar voren gaat zetten met dat nieuwe traject, om te zorgen dat het makkelijker wordt om mee te doen en om te zorgen dat mensen niet meteen heel veel inkomen verliezen op het moment dat ze net iets meer gaan werken. Dat

Kwetsbaar! Afl. 16

gebeurt soms omdat toeslagen wegvallen. Ik denk dat daar nog een belangrijke stap te zetten is.

Peter Volkers: Het is zoals zo vaak. De basisgedachte is heel goed. Dan gaan we het inregelen. We gaan nog meer regels vaststellen met zijn allen, tot we op een gegeven moment niet meer doorzien hoe die spelregels zijn, laat staan als mensen ermee te maken hebben.

Anneloes van Hunnik: Daarbij controleren we veel als overheid. Het zou heel mooi zijn als we weer wat meer van vertrouwen mogen uitgaan met elkaar en dat je op die manier ook de goede dingen kan doen. Echt niet alles gaat dan altijd meteen goed. Soms hebben we ook te controleren en op te treden, maar ook dat mag denk ik wel wat meer in balans.

Peter Volkers: Willem-Jan, je noemde net al even duurzaamheid. In onze vorige podcast hebben we het gehad over de kledingsortering die we bij MidZuid doen en de verkoop in de winkel die we nu hebben. Dat raakt jouw portefeuille, dus je bent daar denk ik wel blij mee.

Willem-Jan van der Zanden: De combinatie van duurzaamheid en bestaanszekerheid vind ik politiek gezien een hele interessante combinatie waar heel veel verbanden tussen zitten. Het kleding inzamelen is daar denk ik een heel mooi voorbeeld van. We kennen allemaal de filmpjes over kleding die wordt ingezameld en uiteindelijk ergens op een Afrikaans strand terecht komt. Dit is een heel mooi initiatief waarbij we als gemeente en als MidZuid grip krijgen op die kledinginzameling en we het gebruiken om werk te creëren voor mensen van MidZuid die daarmee aan de slag kunnen gaan. Ik ben er geweest bij de opening en later nog een keer. Ik denk wel eens: dat mensen dat allemaal weggooiden. Hele mooie kleding krijgt weer een nieuw leven. Als je kijkt hoeveel milieubelasting de kledingindustrie heeft, schrik je daarvan. Dat zijn enorme hoeveelheden water die daar verbruikt worden.

Willem-Jan van der Zanden: Het is een heel sociaal project, maar ook meteen een heel duurzaam project. Daar komen twee dingen heel mooi bij elkaar. Dit is een prachtig voorbeeld van twee totaal verschillende gebieden waarin je gaat samenwerken. Daar is iets heel moois uitgekomen.

Peter Volkers: Door het weer aan te bieden aan de inwoners tegen een zeer lage prijs, geef je ook invulling aan die bestaanszekerheid. Anneloes, is er een kans dat we dat voor de gemeente Altena ook gaan doen in de toekomst?

Anneloes van Hunnik: De gemeente Altena doet dat nu heel mooi met het Kringloopcentrum Altena. Daar gaat nu de kleding vanuit Altena naartoe. Gelukkig

Kwetsbaar! Afl. 16

zijn er ook lijntjes tussen MidZuid en het kringloopcentrum. Wie weet kunnen jullie daar met elkaar contact over leggen. We vinden het ook heel belangrijk om lokaal de dingen goed te kunnen regelen die we lokaal kunnen doen. Dat is een wisselwerking.

Peter Volkers: Ik ga terug naar jullie gemeenten Oosterhout en Altena. Ze zijn qua inwonertal ongeveer gelijk. Kunnen jullie aangeven wat jullie gemeente typeert? Willem-Jan, we kijken eerst naar Oosterhout.

Willem-Jan van der Zanden: Van oorsprong is Oosterhout een katholieke gemeente. Vanaf eind jaren 50, begin jaren 60 is Oosterhout heel erg hard gegroeid. Er zijn heel veel mensen van boven de rivieren gekomen, met grote uitbreidingswijken als Oosterheide en Dommelbergen.

Peter Volkers: Er is heel veel gebouwd in de afgelopen tien jaar.

Willem-Jan van der Zanden: Er is heel veel gebouwd en we bouwen nu nog steeds hard door. Het is een gemeente die veel aantrekkingskracht heeft op anderen, dus inmiddels heeft het een heel diverse bevolking.

Peter Volkers: Hoe is de verdeling qua vergrijzing en jongeren?

Willem-Jan van der Zanden: Vergrijzing hebben we natuurlijk. We hebben geen treinstation. Dat doet natuurlijk iets met de bereikbaarheid van je stad. Dat blijft een pijnlijk puntje.

Peter Volkers: Moet ik nu Eerst eten zeggen?

Willem-Jan van der Zanden: Dan wordt het wel heel pijnlijk. Daarnaast we hebben ook geen universiteit en hogeschool. Toen ik nog docent op de Sint-Oelbert was, zag ik dat op het moment dat leerlingen achttien of negentien waren en ze van school gingen, ze heel begrijpelijk naar de grote stad gingen. Je ziet dat een bepaalde groep jongeren wegtrekt. We proberen nu, bijvoorbeeld met de plannen voor Oosterhout-Oost, echt te gaan bouwen voor jonge gezinnen. Als de jongeren die ooit in Oosterhout hebben gewoond rond de 30 zijn, een partner hebben gevonden en willen gaan settelen, kunnen ze weer terugkomen.

Peter Volkers: Ik woon zelf in Oosterhout. Ik typeer het altijd als een soort familiestad. Dat is heel belangrijk. Ik heb veel met verenigingen te maken gehad. Tot en met de middelbare school zijn ze bij verenigingen. Als ze heel erg goed zijn, gaan ze sowieso naar een andere stad omdat wij die topsport hier op sommige vlakken

Kwetsbaar! Afl. 16

wat minder hebben. Zeg je: in de toekomst kunnen we mogelijk een universiteit of hogeschool in Oosterhout vestigen?

Willem-Jan van der Zanden: Ik denk dat we reëel moeten blijven. Dat zal niet zomaar gaan gebeuren. Als docent zeg ik altijd: het is ook wel goed dat ze een paar jaar ergens anders naartoe gaan.

Peter Volkers: Ze komen toch weer terug.

Willem-Jan van der Zanden: De wereld ontdekken. Dan moeten wij proberen zo aantrekkelijk te zijn dat ze op een gegeven moment weer terugkomen. Dat is de realiteit. Een deel blijft in Oosterhout hangen. Ik heb het beeld van het Sint-Oelbertgymnasium, wat een bepaalde populatie is die, als ze van school gaan, waarschijnlijk wat meer dan gemiddeld naar buiten Oosterhout zal gaan.

Peter Volkers: Oosterhout is qua gemeente en oppervlakte nog mooi compact bij elkaar, wel eens aanschurkend tegen Breda. Anneloes, Altena is een hele grote lap.

Anneloes van Hunnik: Dat is bijna het andere uiterste, met de 21 kernen en juist ook veel open landschap. Ik zou Altena typeren als een gemeente waarin mensen nog echt naar elkaar omkijken en waar juist dat verenigingsleven nog echt in bloei is. Natuurlijk wordt het steeds lastiger om vrijwilligers te vinden, maar over het algemeen krijgen de verenigingen dat nog wel goed voor elkaar. Mensen zien veel naar elkaar om. Dat gebeurt ook nog veel via de kerken. Daar is heel veel warmte en mogelijkheden om elkaar te ondersteunen. Als je daar van nature wat minder aansluiting op hebt, zijn daar wel risico's. Denk onder andere aan eenzaamheid. Dat is waar we als gemeente mee bezig zijn. Hoe doen we dat goed? We zijn natuurlijk nog een jonge gemeente, want in 2019 is Altena ontstaan. Dat is allemaal mooi bij elkaar aan het komen.

Peter Volkers: Willem-Jan zegt: we hebben helaas geen treinen in Oosterhout. Bij jullie is het grote probleem dat je zoveel verschillende kernen hebt dat alle vervoersbewegingen moeten kunnen aansluiten en niet altijd gedekt worden door het openbaar vervoer.

Anneloes van Hunnik: Daar zit zeker een uitdaging. Mobiliteit is een heel belangrijk onderdeel bij ons van bestaanszekerheid omdat het al soms best ingewikkeld is om ergens te kunnen komen. Ik kan me voorstellen dat dat in Oosterhout wat minder aan de orde is. Dat zijn hele andere vraagstukken die je hebt met elkaar.

Peter Volkers: Wat is voor jullie de allergrootste uitdaging in de gemeente?

Kwetsbaar! Afl. 16

Anneloes van Hunnik: Ik denk dat dat het bouwen van de sociale basis is. Er wordt nu veel gesproken over de sociale basis. Hoe gaan we dat goed doen? Hoe gaan we zorgen dat mensen zo min mogelijk dure zorg nodig hebben en dat we veel aan de voorkant kunnen doen? Hoe kunnen we veel met elkaar doen, bijvoorbeeld dat de burens af en toe ook een oogje in het zeil houden? Die sociale basis hebben we dan dus op te bouwen in 21 verschillende kernen, die allemaal een eigen identiteit hebben. Het is best een puzzel om ook goed aan te sluiten bij de vraag die leeft bij de inwoners.

Peter Volkers: Willem-Jan?

Anneloes van Hunnik: Ik zou me willen aansluiten bij wat Anneloes zegt over de sociale basis. We moeten zorgen dat het een gemeenschap blijft en dat mensen volwaardig kunnen meedoen in de samenleving. Op het gebied van de jeugdzorg liggen daar hele grote uitdagingen, maar natuurlijk ook op het gebied van bestaanszekerheid. Werk verschaft natuurlijk inkomen, maar inkomen zorgt er ook voor dat mensen de financiële mogelijkheden hebben om te kunnen participeren in de samenleving. Kinderen kunnen er op geen enkele manier iets aan doen dat ze in een situatie leven waarin er sprake is van armoede. Je hebt er als gemeente en als samenleving een bijzondere zorg voor dat die kinderen een goede start krijgen en dat ze volwaardig kunnen meedoen om zich vervolgens goed in het leven verder te kunnen ontwikkelen.

Anneloes van Hunnik: In Oosterhout heeft de gemeenteraad gezegd: we gaan het budget voor kinderarmoede uitbreiden. Ik schrik er nog steeds van hoeveel aanvragen er zijn en hoeveel mensen er komen. Er gebeurt heel wat achter de voordeuren wat wij niet kunnen zien. Dat is een grote zorg. Kunnen wij iedereen aangehaakt houden zodat ze kunnen blijven meedoen en zich onderdeel kunnen blijven voelen van die samenleving?

Anneloes van Hunnik: Je benoemt de aantallen die zich aanmelden. Wat ik laatst zag langskomen en waar ik heel erg van schrok, is dat nog niet eens de helft van de mensen die recht hebben op een miniregeling daarvan gebruik maken. Dat betekent dat het heel moeilijk is om financieel de eindjes aan elkaar te knopen, maar dat de stap nog steeds te groot is om bij hulp aan te kloppen, terwijl je daar recht op hebt, je daarvan gebruik mag maken en die er juist is voor jou. Ik denk dat we daar als lokale overheid en als gemeente echt nog iets te doen hebben om te zorgen dat mensen wel aankloppen op het moment dat het nodig is.

Willem-Jan van der Zanden: Ik denk dat het er voor een deel ook mee te maken heeft dat het systeem soms ingewikkeld is. Kunnen we dat eenvoudiger maken? Ik denk dat een toeslagenaffaire daarin meespeelt. Bij mensen kan in bepaalde mate soms sprake zijn van een vertrouwensbreuk ten opzichte van de overheid. Ze

Kwetsbaar! Afl. 16

denken: dan krijg ik dadelijk iets en dan moet ik het terugbetalen en dan kom in de problemen, dus ik doe het maar niet. Dat is ook iets waar we echt aan zullen moeten werken. Dat doen we ook als plaatselijke overheid, maar ik snap ook wel dat de mensen ons als één overheid zien en dat ze de verschillen tussen landelijk en lokaal niet zien. Dat is absoluut waar. Daar hebben we nog veel dingen te doen.

Peter Volkers: Volop uitdaging in ieder geval. Dan noemen we er waarschijnlijk maar één. Jullie hebben het stokje als voorzitter van het bestuur overgeheveld. Daar kom ik straks op terug. Hoe zijn jullie in het bestuur van MidZuid terechtgekomen?

Willem-Jan van der Zanden: Het formele antwoord is: als je je als wethouder met sociale zaken bezighoudt, kom je ook in het bestuur van MidZuid terecht. Dat is het hele formele antwoord. Toen de portefeuilles verdeeld werden in Oosterhout, heb ik aangegeven dat sociale zaken voor mij een belangrijke portefeuille is, omdat je dan echt iets voor mensen kunt doen die de ondersteuning van de gemeente nodig hebben. MidZuid vind ik daar een heel mooi onderdeel van. Het is een organisatie voor vooral de oude Wsw-populatie, maar ook de mensen met beschermt werk. De organisatie zorgt ervoor dat deze mensen op de arbeidsmarkt kunnen participeren in een aangepaste omgeving. Ik heb een tante gehad die helaas is overleden. Ze had ook een licht verstandelijke beperking. Ze heeft heel lang in Tilburg bij de Diamant-groep gewerkt. Ze maakte bijvoorbeeld kleine voetbalshirts die verkocht werden.

Willem-Jan van der Zanden: Ik heb daar gezien hoe trots zij op dat werk was en hoe belangrijk het voor haar was om onderdeel van het bedrijf uit te maken, daar dingen te doen en elke dag naar het werk te kunnen. Je kunt dan heel veel voor mensen betekenen. Dat is voor mij een drijfveer om dan ook dit onderdeel te pakken van de verschillende portefeuilles die er in de gemeente zijn.

Peter Volkers: Enerzijds formeel, anderzijds ook gewenst.

Willem-Jan van der Zanden: Ja.

Peter Volkers: Geldt voor jou hetzelfde, Anneloes?

Anneloes van Hunnik: Zeker, want er zit een gemeenschappelijke regeling onder vanuit vier gemeenten. Willem-Jan en ik zijn niet de enigen die in het bestuur zitten van MidZuid. Daar zitten ook collega's vanuit de gemeente Drimmelen en de gemeente Geertruidenberg en twee externe bestuursleden. We hebben met elkaar als doel om het beste voor MidZuid neer te zetten, wat ook aansluit bij wat de gemeenten aan het doen zijn. Dat is soms best een puzzel, maar ik denk dat Willem-Jan net heel mooi heeft neergezet wat juist die meerwaarde is van werk. Aan het

Kwetsbaar! Afl. 16

begin van de podcast hadden we het daar ook al over. Dan is het heel krachtig dat we daar een MidZuid hebben staan.

Peter Volkers: Jullie zijn natuurlijk ook regelmatig binnen het bedrijf te vinden om mee te kijken en soms actief mee te doen.

Anneloes van Hunnik: We gaan volgende week weer.

Peter Volkers: We gaan de kerstpakketten inpakken.

Willem-Jan van der Zanden: We worden weer stevig aan het werk gezet.

Peter Volkers: Het tempo een beetje opschroeven. Wat voor taken heeft het bestuur?

Willem-Jan van der Zanden: We zitten een aantal keren per jaar om tafel als bestuur, samen met Jos. Ik noem het vaststellen van de begroting en het accorderen van de jaarrekening. Dat zijn hele formele taken die het bestuur te doen heeft. Het is een gemeentelijke taak om te zorgen voor een sociale werkvoorziening. Men heeft gezegd: het is handiger om dat met zijn vieren te doen. Daarvoor hebben we MidZuid opgericht. Uiteindelijk ga ik aan mijn gemeenteraad verantwoording afleggen. Op deze manier hebben we die taak gedaan. We zijn er verantwoordelijk voor om het bedrijf te besturen. Jos doet de dagelijkse gang van zaken. Wij kijken daarin mee en moeten daarin ook bepaalde formele beslissingen nemen.

Anneloes van Hunnik: Vaak zit het ook wel op een wat hoger vergezicht of abstractieniveau, zoals de huisvesting die vaak is langskomen, en het toekomstperspectief van MidZuid. Welke strategische keuzes heb je te maken om dat goed te blijven neerzetten? Dat zijn zaken waar we als bestuur mee bezig zijn, juist ook vanuit die gemeenschappelijke regeling die Willem-Jan net aanhaalde vanuit de vier gemeenten. Hoe ga je dat goed met elkaar doen? Dan is het mooi om een aantal keer per jaar de tijd te hebben om daar de gesprekken over te voeren en de bijbehorende besluiten te nemen.

Peter Volkers: Je kunt het een beetje vergelijken met de raad van commissarissen of de raad van toezicht, die controleert, geïnformeerd wil worden en de langetermijnstrategie wil bekijken. Hoe doe je dat als de meningen verdeeld zijn in zo'n bestuur? Hoe werkt dat dan?

Willem-Jan van der Zanden: Sinds ik in het bestuur zit, is er nog nooit gestemd. Ik denk dat dat heel goed is.

Kwetsbaar! Afl. 16

Peter Volkers: Er is altijd wel consensus te vinden?

Willem-Jan van der Zanden: Er kunnen natuurlijk altijd verschillen van inzicht zijn. In verschillende gemeenten kunnen verschillende zaken spelen. Dan is het de kracht dat je daar met elkaar het gesprek over aangaat en dat je uiteindelijk tot een besluit komt dat door iedereen gedragen wordt. Op het moment dat je gaat stemmen, is het eigenlijk al niet goed.

Peter Volkers: Precies. Dat is misschien ook omdat de sociale gedachte daarachter ligt.

Willem-Jan van der Zanden: Alle gemeenten zien het belang van een sociale werkvoorziening en dat wordt gezorgd voor werkgelegenheid voor de mensen. Dat vinden ze heel belangrijk. Over het doel van de sociale werkvoorziening is brede politieke consensus. Dat is een hele belangrijke. Dan is de vraag: hoe ga je dat uitvoeren?

Peter Volkers: Je zit in zo'n bestuursvergadering. Een aantal items komen ter sprake. Je zit daar als bestuurslid van MidZuid, dus je denkt aan het belang van MidZuid. Vervolgens rijd je terug naar je eigen gemeente en dan moet je de wethouderspet weer opzetten. Vinden jullie dat lastig?

Anneloes van Hunnik: Nee, ik vind dat niet lastig. Ik denk dat het erbij hoort. Op het moment dat ik hier bij MidZuid ben, ben ik hier om het beste voor MidZuid neer te zetten. Wat ik het beste vind, wordt natuurlijk wel ook gekleurd door de rol die ik heb in Altena als wethouder. Dat is waar dat samenkomt. Op het moment dat ik een bestuursvergadering heb van MidZuid, behartig ik de belangen van MidZuid. Die worden gekleurd door de dagelijkse werkzaamheden die ik ook te doen heb in Altena. Natuurlijk loopt dat ergens wel in elkaar over, maar er zit ook wel een scheidslijn tussen.

Peter Volkers: Dat niet alleen. Je gaat terug naar je eigen gemeente, maar je hebt ook nog met de gemeenteraad te maken.

Anneloes van Hunnik: Die geeft ook een richting mee. Ook in de gemeente Altena wordt een richting meegegeven. Daar heb ik een gemeenteraad die af en toe zegt: schiet maar een beetje op. Ik denk dat het nog wel wat innovatiever kan. Wethouder, ga maar aan de slag in dat bestuur. Dat is dan ook een kleuring die ik meekrijg vanuit mijn werk in Altena.

Peter Volkers: Is dat ook bij jou zo, Willem-Jan?

Kwetsbaar! Afl. 16

Willem-Jan van der Zanden: Je zit natuurlijk in de AB- en DB-vergaderingen als bestuurslid.

Peter Volkers: Het AB is het algemeen bestuur en het DB is het dagelijks bestuur.

Willem-Jan van der Zanden: Op een gegeven moment ben je gewend aan die afkortingen. Goed dat je dat even corrigeert. Daar zit je als bestuurslid van MidZuid, maar uiteindelijk kom ik daar wel als afvaardiging vanuit Oosterhout. Je moet altijd in het achterhoofd houden of de zaken gelijk oplopen. Worden de verschillen daar niet te groot tussen? Je gaat natuurlijk wel eens met je raad in discussie. Dat gebeurt bijvoorbeeld bij het aanbieden van de jaarrekening en de begroting. Wat vindt de raad? Wat zijn daar de ideeën? Die neem je natuurlijk wel mee.

Peter Volkers: Ik kan me ook voorstellen dat je in de bestuursvergadering van MidZuid zegt: we gaan die kant op. Dat is het beste voor MidZuid. Als ik terugkom, weet ik dat dat niet het beste is voor mijn gemeente. Dan zit je natuurlijk wel in een squeeze.

Willem-Jan van der Zanden: Het kan inderdaad wel eens zo zijn dat het ingewikkeld wordt. Dat zal in alle besturen van gemeenschappelijke regelingen wel eens voorkomen. Dan ga je daarover het gesprek met elkaar aan. Hoe gaan we dat op een goede manier doen, zodat je iets hebt waar iedereen mee verder kan?

Anneloes van Hunnik: Ik kom terug op wat je net zei, Willem-Jan. We hebben inderdaad gelukkig nog niet hoeven stemmen in het bestuur. Ik denk ook dat de basis is: als dat niet nodig is, is het goed. Tegelijkertijd kan het soms ook goed zijn om het wel te doen, omdat je daarmee standpunten duidelijk kan maken en verder kan. Dingen te lang op tafel laten liggen, helpt uiteindelijk ook niet. Dat is altijd een afweging. Gelukkig is die afweging tot op heden, in de tijd die ik heb gehad als voorzitter, makkelijk geweest omdat we eruit kwamen in consensus.

Peter Volkers: Je zegt het al: in de periode dat je voorzitter bent geweest. Je hebt de hamer volgens mij al officieel overgedragen.

Anneloes van Hunnik: Zeker.

Peter Volkers: Hoe zijn de afgelopen twee jaar als voorzitter je vergaan?

Anneloes van Hunnik: Ik vond het ontzettend leuk. MidZuid kruipt een beetje in je hart, in ieder geval bij mij. Op het moment dat ik hier binnenkwam als voorzitter, zijn

Kwetsbaar! Afl. 16

we vooral meteen aan de slag gegaan. Wat daarbij hoort, is ook dat je steeds meer mensen ontmoet, zoals de ontmoetingen met de OR. Dat vind ik altijd hele mooie momenten, want dan wordt ineens heel zichtbaar wat MidZuid aan het doen is. Dat geldt ook voor de werkbezoeken die we doen. MidZuid heeft natuurlijk ook een belangrijke rol in ons gemeentehuis in Altena. Ook daar kom ik steeds collega's van MidZuid tegen. Dat voedt mij ook in de rol die ik heb als bestuurslid en als voorzitter om daar de goede dingen te doen met elkaar. Ik denk dat we echt wel mooie stappen hebben gezet de afgelopen periode.

Peter Volkers: Nu neem jij het stokje over, Willem-Jan. Jij gaat het natuurlijk helemaal anders doen.

Willem-Jan van der Zanden: We zijn met zijn allen het bestuur. Daar moet natuurlijk iemand de voorzitter van zijn. Voor een deel is dat het leiden van de vergaderingen en dat soort zaken. Je moet vergaderingen hebben waar iedereen datgene wat hij wil zeggen, kan zeggen. Je moet de goede en juiste discussies hebben en er moet uiteindelijk een besluit komen. Ik vind het belangrijk dat iedereen aan het eind van de vergadering kan zeggen: we hebben een goede vergadering gehad. Wat ik wilde zeggen, heb ik gezegd. We hebben besluiten genomen waarmee ik terug kan. Dat vind ik daarin belangrijk.

Peter Volkers: Mooi. Ik wil richting de afronding gaan. Ik heb nog vraag aan jullie. Dat is een algemene vraag. Misschien is hij moeilijk te beantwoorden. Wat zou er politiek gezien moeten veranderen om nog meer mensen met een kwetsbare positie aan het werk te kunnen helpen?

Willem-Jan van der Zanden: Ik trek hem iets breder. Bestaanszekerheid is al genoemd. Ik ben er zelf een voorstander van om te kijken wat de mogelijkheden zijn voor een basisinkomen. Zeker aan de onderkant van de arbeidsmarkt is een erg ingewikkelde situatie opgebouwd. Daar zit een groot controlesysteem. Kunnen we dat systeem een heel flink stuk gaan vereenvoudigen om mensen een stuk rust te geven, zodat ze weten dat er een bepaald bedrag is dat ze krijgen. Dat is gewoon zoals het is. Dan geef je zekerheid en geef je mensen rust in hun hoofd om zich bijvoorbeeld op werk of op andere dingen te kunnen richten. Dat blijkt uit onderzoeken. Als mensen geldzorgen hebben of als er sprake is van schuldenproblematiek, leidt dat tot een daling van het IQ. Dan gaan mensen beslissingen nemen die voor hen logisch zijn, maar voor buitenstaanders niet. We moeten echt naar een vereenvoudiging van het systeem toe. We hebben het erg ingewikkeld gemaakt.

Peter Volkers: Inclusief de simpele regelgeving?

Willem-Jan van der Zanden: Ja.

Kwetsbaar! Afl. 16

Peter Volkers: Anneloes?

Anneloes van Hunnik: Dat is ook heel erg gericht op de medewerkers. Ik neem een iets andere afslag. Dat heeft met name ook te maken met het sociaal werk-ontwikkelbedrijf. In de Tweede Kamer wordt al best lang met elkaar gesproken en gedebatteerd. Er zijn ook een aantal brieven geweest van voormalig minister Schouten over hoe je een goed en toekomstbestendig sociaal werk-ontwikkelbedrijf bouwt. Wat hebben we daarvoor nog te doen met elkaar in de infrastructuur die je maakt? Ik denk dat daar echt nog een stap te maken is en dat we die stap nog kunnen maken met MidZuid, om te zorgen dat die bedrijven toekomstbestendig zijn, dat er voldoende budget is en dat de salarissen betaald kunnen worden van deze mensen. Bijna 1,5 jaar geleden waren we heel blij met de cao-stijgingen die er zijn geweest, maar er is op dat moment ook een financieel vraagstuk bijgekomen voor MidZuid en de gemeenten die achter die gemeenschappelijke regeling zitten in ons geval.

Anneloes van Hunnik: Daar kijk ik ook naar het Rijk om daar een stap te gaan zetten om dat goed neer te kunnen gaan zetten met elkaar. Er is al wat budget voor opgenomen, maar ik denk dat dat nog niet genoeg is om echt die grote stappen te zetten die we moeten en volgens mij ook kunnen maken met elkaar.

Peter Volkers: Er worden door het Rijk een aantal bewegingen ingezet of niet. Volgens mij is er een motie geweest om te kijken naar de sociaal ontwikkelbedrijven als een compleet vangnet voor iedereen die niet aan werk zou kunnen komen. Dat is nooit echt helemaal doorgevoerd. Aan de andere kant zie je ook dat heel veel taken van de Rijksoverheid naar de gemeenten zijn overgedragen, maar de gelden die ervoor nodig zijn niet. Dat is ook een spanningsveld. Uiteindelijk zijn vaak de mensen de dupe zijn. Dat vind ik altijd hartverscheurend.

Anneloes van Hunnik: De doelgroep voor de gemeente is ook groter is geworden in de loop der jaren, met ook de veranderingen in de Wajong die er zijn geweest. We staan daarin best wel voor een uitdaging met elkaar. Dan stropen we graag de mouwen op en dan gaan we aan de slag, maar dan hebben we wel een volwassen gesprek te voeren met elkaar. Wat betekent dat financieel en hoe lossen we dat netjes op?

Peter Volkers: Precies. Zijn er nog zaken die niet gezegd zijn en die jullie toch nog ter sprake willen brengen? Of hebben jullie nog een algemene tip van de dag?

Anneloes van Hunnik: Mijn tip van de dag zou zijn: geniet ook vooral steeds van de kleine dingen, want volgens mij zijn dat de dingen waar we energie uit halen met

Kwetsbaar! Afl. 16

elkaar. Dat kan volgens mij iedereen doen. Als ik nu naar buiten kijk, schijnt de zon. Dat is vast één binnen. Zo houden we het met elkaar ook een beetje leuk.

Peter Volkers: Dat klopt wel. In zijn algemeenheid houdt de mens meer rekening met wat we niet hebben dan met wat we wel hebben.

Willem-Jan van der Zanden: Als wethouder of DB- of AB-lid zit je wel eens met formele stukken. Dat kan best wel eens abstract worden. Ik probeer dan altijd voor ogen te houden dat je het uiteindelijk doet voor individuele mensen. Je neemt besluiten waardoor een individu het beter heeft dan wanneer dat besluit niet was genomen. Zo kijk ik ook naar MidZuid. Zorg ervoor dat mensen een mooie dag hebben, dat ze mooie dingen kunnen doen en dat ze waardering ervaren. Dat zou er niet zijn als MidZuid er niet zou zijn.

Anneloes van Hunnik: Dan hebben we volgens mij nog een mooie toekomst te bouwen.

Peter Volkers: Daar zijn jullie allebei bij. Dat is een mooie peilstok om overal in te stoppen om te bepalen: doen we het goed? Ik wil jullie allebei bedanken voor de openhartigheid.

Willem-Jan van der Zanden: Graag gedaan.

Peter Volkers: Ik denk dat we van jullie allebei wat meer te weten zijn gekomen. Dat geldt ook voor de diversiteit. Jullie als persoon, als wethouder en als bestuurslid. Ik wil jullie voor de komende periode weer veel succes wensen als bestuur en jij specifiek, Willem-Jan, als voorzitter. Tegen de luisteraars zou ik graag willen zeggen: tot de volgende uitzending van Kwetsbaar.

Voiceover: Bedankt voor het luisteren. Wil je reageren? Laat dan vooral een berichtje achter op onze socials. Abonneer je op onze podcast en deel deze vooral met andere geïnteresseerden. Tot de volgende aflevering van Kwetsbaar.